

"Spojrzenie w październikowe niebo"

"Gdy październik ciepło trzyma, zwykle mroźna bywa zima"

Prysłowie to prognozuje nam pogodną, *Złotą Polską Jesień*, której piękno wszyscy rokrocznie doceniamy i wykorzystujemy, a z *Zimą* będziemy musieli sobie jakoś poradzić. Oczywiście cieszymy się z faktu, że **Słońce** nie próżnuje, chociaż niestety, jego deklinacja z dnia na dzień maleje, a w związku z tym długość dnia, u nas na półkuli północnej, stale się skraca, z czym musimy się pogodzić i do tego przyzwyczać. W *Małopolsce* ubędzie dnia aż 109 minut; z 11 godz. 39 minut na początku października do 9 godz. 50 minut na końcu miesiąca. **Słońce**, w poniedziałek 1 października, wschodzi o godz. 6.40 a zachodzi o 18.19; natomiast w ostatnim dniu miesiąca wejdzie o 6.28 a schowa się pod horyzontem już o godz. 16.18. Wprost nie do wiary, ale ten dzień będzie jeszcze dłuższy od najkrótszego dnia roku o 105 minut! Ponadto **Słońce** w dniu 23 października o godz. 13.22, przejdzie ze znaku *Wagi* w znak *Skorpiona* (czyli *Niedźwiadka*).

W tym miesiącu spodziewamy się zaledwie paru dni o małej aktywności magnetycznej **Słońca** (plamy, rozbłyski, protuberancje) związanej z nielicznymi centrami aktywności w jego fotosferze, szczególnie zaś w trzeciej dekadzie miesiąca. Choć nasza gwiazda już jest praktycznie w minimum aktywności, mimo to często szykuje jakieś niespodzianki, którymi może nas zadziwić lub nawet zaskoczyć. Dlatego też warto i należy prowadzić bezpieczne obserwacje **Słońca**.

Uwaga! W nocy z 27/28 października (z soboty na niedzielę) śpimy rano o godzinę dłużej, przechodzimy bowiem na *czas zimowy* (środkowo-europejski), czyli cofamy dotychczasowe wskazania zegarów o godzinę. Oficjalnie należy to uczynić w nocy o godz. 03 w niedzielę 28.X. (dotyczy to w szczególności kolejnictwa i lotnictwa). Praktycznie zaś najlepiej cofnąć wskazania zegarów o godzinę jeszcze przed ułożeniem się do snu.

Ciemne bezksiężycowe noce, dogodne do obserwacji astronomicznych, będą w drugim tygodniu miesiąca, bowiem kolejność faz **Księżycy** jest następująca: ostatnia kwadra 2.X. o godz. 11.45, nów 9.X. o godz. 05.47, pierwsza kwadra 16.X. o godz. 20.02, pełnia 24.X. o godz. 18.45 i ostatnia kwadra 31.X, o godz. 17.40. W perygeum (najbliżej **Ziemi**) znajdzie się **Księżyc** dwukrotnie: 5.X. o godz. 24 oraz 31.X. o godz. 22, a w apogeum (najdalej od **Ziemi**) będzie 17.X. o godz. 21. Ponadto, **Księżyc** "spacerując" po październikowym niebie przewędruje w pobliżu planet: **Wenus** (10.X.), **Jowisza** (11.X.), **Saturna** (15.X.), **Marsa** (18.X.), **Neptuna** (20.X.) i **Urana** (24.X.). Oj, będzie co obserwować!

Na naszym jesiennym niebie, z wieczora, dostrzeżemy w kolejności gwiazdozbiory: *Pegaza*, *Andromedy*, *Perseusza*, *Byka*, a po północy pojawią się nam konstelacje *Bliźniąt* i *Oriona*.

Jeśli zaś chodzi o planety, to **Merkurego** można będzie szukać nisko na zachodnim niebie, ale dopiero od drugiego tygodnia miesiąca. Również nisko na zachodnim niebie znajdziemy

Wenus, ale tylko do połowy miesiąca, potem skryje się w promieniach zachodzącego **Słońca**, by pojawić się nam jako *Gwiazda Poranna* z początkiem listopada. **Marsa**, w gwiazdozbiorze *Koziorożca*, możemy obserwować w pierwszej połowie nocy. **Jowisza** można będzie jeszcze obserwować z wieczora nisko na zachodnim niebie. Natomiast **Saturna** i jego pierścienie możemy obserwować w pierwszej połowie nocy. Przebywa w gwiazdozbiorze *Strzelca*, a wędruje na niebie w połowie odległości między **Jowiszem** a **Marsem**. **Uran** gości w gwiazdozbiorze *Ryb*, a ponieważ 24.X. będzie w opozycji do **Słońca**, zatem możemy go obserwować przez całą noc. Natomiast **Neptun** po opozycji (7.IX.), przebywa w gwiazdozbiorze *Wodnika* i widoczny jest przez teleskop od wieczora przez większą część nocy.

Aby móc wieczorem obserwować w/w zjawiska na niebie, najlepiej będzie złożyć wizytę w Młodzieżowym Obserwatorium Astronomicznym w Niepołomicach przy ul. Mikołaja Kopernika 2 (tel. 12-281-15-61). W razie pochmurnego nieba polecam także planetarium zgodnie z wywieszonym harmonogramem.

Już od 2 października aż do 7 listopada promieniują szybkie meteory z roju **Orionidów**, które wchodzą w górne warstwy atmosfery ziemskiej z prędkościami nieco ponad 60 km/sek. Maksimum roju przypada na 21.X., możemy wtedy oczekiwać 25 "spadających gwiazd" na godzinę. Radiant meteorów leży na granicy gwiazdozbiorów *Oriona* i *Bliźniąt* (południowo-wschodnia część nieba). Warunki obserwacji ich maksimum nie będą łatwe w tym roku, ponieważ **Księżyc** będzie 3 dni przed pełnią. Natomiast od 6 do 10 października (maksimum 8/9.X.), promieniują powolne meteory z roju **Drakonid**, czyli ich radiant leży w gwiazdozbiorze *Smoka*. Warunki do ich wieczornych obserwacji będą dobre, bo **Księżyc** będzie w nowiu. Dla wzbudzenia nie tylko obserwacyjnych refleksji, odwołam się tudzież do sprawdzonego po wielokroć w praktyce przysłowia:

" *Gdy jesień zamglona - zima bywa zaśnieżona*"